

2. Оржеховська В. М. Стратегія педагогіки здорового способу життя / В. М. Оржеховська // Педагогіка і психологія. 2006. № 4 (53). С. 19 – 28.

3. Панасенко Т.В.Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів початкової школи у ВНЗ І-ІІ р.а Т.В.Панасенко//«Молодий вчений» 2016-№ 9.1 (36.1) С.130-133.

4. Савченко О. Психодидактичні аспекти реалізації здоров'язбережувальної функції шкільної освіти: діалог з В. О. Сухомлинським / О. Савченко // Рідна школа. 2012. № 7. С. 8 11.

5. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: у 5 т. К.: Радянська школа, 1976. Т. 1. С. 55 206.

Дяченко П. М.

викладач вищої категорії

Комунальний заклад «Прилуцький

гуманітарно-педагогічний

фаховий коледж імені Івана Франка»

Чернігівська обласна рада

м. Прилуки

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ТВОРЧОГО І ФІЗИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Постановка проблеми. Сучасні світові тенденції розвитку у сфері педагогічної освіти виступають все більш високі вимоги до особистості педагога-професіонала, педагога-творця. У сучасних вимогах відбувається модернізація освітньої діяльності-орієнтація на творчий розвиток здібностей дітей та їх талантів, поява нетрадиційних типів шкіл, альтернативних систем освіти та авторських методик навчання. У контексті цих змін значно

посилюються вимоги до цільової підготовки майбутніх вчителів. Високою мірою це стосується вчителів фізичної культури, завданням яких є підвищення мотивації до занять спортом, залучення якомога більшої кількості дітей до масових фізкультурно-оздоровчих заходів, формування здорового способу життя та культури дозвілля тощо. А успішне вирішення цих професійних завдань часто залежать від їх творчих, нестандартних підходів та рішень. Тому формування і розвиток творчого потенціалу студентів ще в стінах навчального закладу повинно стати пріоритетним завданням сучасної системи вищої освіти і суспільства в цілому. Також освіта має спрямовуватись на формування творчого потенціалу, розвиток творчих здібностей та самостійного критичного мислення [6].

Аналіз досліджень. Розкриттю змісту поняття «творчий потенціал особистості» приділено увагу у роботах сучасних вчених П. Кравчук, Я. Пономарьов, Н. Посталюк, В. Рибалка та ін. З точки зору більшості з них творчий потенціал містить у собі всі здібності особистості – мислення, волю, пам'ять, фантазію тощо. Здатність до творчості є одним із найважливіших критеріїв професійної придатності вчителя. Погоджуємось з думкою В. Моляко, що домінуючою метою професійної підготовки студентів в умовах вищого навчального педагогічного закладу повинно бути формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості, яка зумовить професійний та особистісний саморозвиток педагога і всебічний розвиток творчих можливостей учнів [7]. Особливо актуальним це питання є у контексті підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності.

Мета дослідження: дослідити вплив фізичного виховання як навчальної дисципліни у ВНЗ на формування творчого потенціалу майбутніх вчителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Творчий потенціал є важливою умовою самореалізації та професійного розвитку кожної особистості. Саме тому це питання являється пріоритетним і актуальним у системі освіти. Адже розвиток

творчого потенціалу залежить від багатьох чинників навчальної діяльності – викладачів, студентів, учнів.

У вищих навчальних закладах фізична культура представлена як учбова дисципліна і як найважливіший компонент формування цілісного розвитку особистості студента. Являючись складовою частиною загальної культури, вона входить обов'язковим розділом в гуманітарний компонент освіти, значущість якого виявляється через гармонізацію духовних і фізичних сил [3, 4]. Різні види фізичної культури представляють багатий матеріал для творчої діяльності в різноманітті мистецтва, яке є однією з основних форм віддзеркалення прекрасного в природі і в суспільстві. В цьому нерозривний природний зв'язок фізичної культури з культурою суспільства в цілому і головний напрям реалізації прекрасного в самій природі фізкультурної діяльності [8]. Згідно думки Н.П. Максимчук, метою освіти є не трансляція досвіду минулих поколінь поколінням майбутнім, а забезпечення людиною майбутнього творіння, що вимагає зміни якості людини [6]. У даному контексті йдеться про виховання у молодому фахівцеві творчості, тобто здібності перетворювати те, що було створено до нього. Єдино можливим способом розвитку цих здібностей є інтеграція людини до культури, в соціально-культурну творчість, створення культурних цінностей. В області фізичної культури це поняття може бути трансформоване як творча діяльність по засвоєнню та створенню цінностей у сфері фізичного вдосконалення народу, а також її соціально-значні результати або діяльність направлена на перетворення і формування фізичного та духовного потенціалу самої людини [7]. Таким чином, формування здатності до творчої діяльності повинна починатися перш за все з бажання та вміння перетворити себе як особистість з максимальним розвитком всіх людських сил: фізичних, емоційних, психічних, інтелектуальних та ін.

З цієї точки зору найбільш ефективним потенціалом володіють інтеграційні, духовно-фізичні можливості фізичної культури, освоєння

людиною її функціональноцінніснодіючих стосунків [8]. Освоєння цінностей фізичної культури озброює молоду людину розумінням складності життя, допомагає виробити духовно-етичні критерії самооцінки особистості [2, 8]. Це у свою чергу, вимагає формування і розвитку здібностей до загальнокультурного самовираження, що на практиці означає формування потреби в культурній інформації і знаннях, уміння розпізнавати істинні культурні цінності. Проявом такого прагнення є участь студентської молоді в створенні і діяльності ініціативних об'єднань в області фізкультурної діяльності по інтересах, уміння змістовно і творчо проводити вільний час, використовуючи те різноманіття можливостей, яке дають різні види фізичної культури [5, 7].

Ціннісні орієнтації виражають сукупність відносин особи до фізичної культури в житті і професійній діяльності, вони формуються в процесі засвоєння особою соціального досвіду і відбиваються в її цілях, переконаннях, ідеалах, інтересах. Ці ставлення, усвідомлені й пережиті особистістю, спрямовують, орієнтують її в процесі вибору життєвих цілей та засобів їх досягнення [1]. Ціннісні орієнтації не виникають у людини раптово, а формуються поступово, протягом усього процесу соціалізації індивіда, будучи центральним стрижнем свідомості і діяльності, найважливішим компонентом структури особистості. Тому особливу вагу необхідно приділяти впливам на механізми формування ціннісних орієнтацій для вирішення проблем мотиваційного впливу на свідомість і поведінку особистості в системі виховання і навчання [4].

Однак недостатньо розглядати творчий потенціал як результат діяльності у якій він реалізується. Якщо проаналізувати його з точки зору розвитку, як сукупність можливостей, що постійно змінюються, то виникає потреба розширити критерії оцінювання творчого потенціалу і вимірювати його не тільки новизною і значущістю результатів творчої діяльності, а й тими змінами

особистісної структури об'єкта творчості, які ведуть до змін у характері особистості внаслідок її самореалізації і самовдосконалення.

На основі проаналізованих наукових досліджень, що стосуються даної проблеми, ми дійшли висновку, що формування та розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів фізичної культури залежить від двох чинників; внутрішньо особистісного ставлення студента до творчої діяльності та організація і зміст навчального процесу. До першого відносимо психологічні та характерологічні особливості особистості (наполегливість, впевненість, комунікативність, організованість, працездатність, самостійність, інтуїція, фантазія, нестандартне мислення, пізнавальна мотивація тощо).

Щодо організації навчального процесу і його змісту, то тут йдеться про такий навчальний процес, який буде стимулювати активну творчу діяльність студентів. Закономірності розвитку творчого потенціалу особистості висувають певні вимоги до організації творчої навчально-пізнавальної діяльності, розробки змісту навчальних дисциплін, технології викладання тощо. Слід зазначити, що розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів фізичної культури буде ефективний лише при врахуванні цих двох чинників, які повинні взаємодоповнювати один одного.

Оскільки внутрішньо особистісні характеристики у студентів уже сформовані і уставленні бо формуються ще з раннього дитинства і змінювати чи корегувати їх уже доволі складно, то особливу увагу слід приділити організації навчального процесу та його змісту.

Особливості навчального процесу на факультетах фізичного виховання дозволять більш ефективно залучати студентів до активної творчої діяльності. Це насамперед широкі можливості організації позааудиторної роботи: тренувальні заняття в спортивних залах та на природі, рекреаційні та спортивні ігри, педагогічна та тренерська практики тощо. Позааудиторна робота зі студентами дає можливість ефективно використовувати педагогічний потенціал студентського дозвілля. Що на відміну від традиційного навчально-виховного

процесу краще розширює можливості творчої діяльності студентів. У аудиторній роботі зі студентами ефективними засобами формування творчого потенціалу є самостійна робота студентів, зокрема достатня свобода у підготовці індивідуальних завдань, створення проектів та подальша їх презентація.

Висновки. З огляду на тенденції розвитку освіти і науки, питання формування творчого потенціалу майбутніх педагогів є досить актуальним. Особливою мірою це стосується вчителів фізичної культури перед якими сьогодні стоять непрості завдання – а саме, формування в учнів стійку мотивацію щодо збереження і зміцнення здоров'я завдяки спорту та фізичним вправам і розширити функціональні можливості організму дитини через цілеспрямований розвиток основних фізичних якостей і природних здібностей. Вирішення цих завдань часто залежить не тільки від знань учителем свого предмета а й від його творчих, нестандартних підходів та рішень. Відтак, творчий потенціал є складним та багатогранним явищем і його розвиток залежить як від внутрішньо психологічних так і від зовнішніх факторів.

Звернення уваги на ціннісні орієнтації у сфері фізичної культури і спорту студентів ВНЗ дозволяють розглядати фізичне виховання, як фундамент психофізичного розвитку і фізичного вдосконалення молоді. Практичне використання досліджень ціннісних орієнтацій у сфері фізичної культури має істотне значення для досягнення цілей в майбутній професійній діяльності студентів педагогічних спеціальностей, а отже майбутніх фахівців у сфері виробництва, науки, культури. Перспективою подальших досліджень буде визнання впливу, який здійснює процес фізичного виховання на формування ціннісних орієнтацій до фізичної культури особистості студента як майбутнього вчителя, виявлення факторів впливу на цей процес та умов його оптимізації.

Виходячи з вище написаного для забезпечення ефективної організації навчального процесу з розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів

фізичної культури можна виділити ряд умов: активне використання педагогічного потенціалу студентського дозвілля; надання більшої свободи студентам при виконанні індивідуальних завдань, зокрема, під час проходження педагогічної практики; широке використання поза аудиторної роботи співорганізаторами якої повинні бути самі студенти; залучення студентів до планування та організації навчального процесу; наявність необхідного матеріального забезпечення як для тренувальної так і для навчальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова Н.О. Ціннісні орієнтації у системі особистісних якостей студентів вищого педагогічного навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук: спец. 19.00.07 – педагогіка і вікова психологія / Н.О. Антонова – Київ, 2003. 20 с.

2. Іванцев Н.І. Динаміка ціннісних орієнтацій студентської молоді протягом професійної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук: спец. 19.00.07 – педагогіка та вікова психологія / Н.І. Іванцев. Київ, 2001. 20 с.

3. Кравчук П. Формирование творческого потенциала личности в системе высшего образования: автореф. дис. док. филос. наук: спец. 22.00.06 «Социология культуры, науки, образования»/ П. Кравчук. М., 1992. 32 с.

4. Круцевич Т.Ю. Управління процесом фізичного виховання / Підр. Теорія і методика фізичного виховання / під ред. Т.Ю. Круцевич/ Т.Ю. Круцевич, В.В. Петровський. К.: Олімпійська література, 2008. Т.1. С. 320–380.

5. Круцевич Т.Ю. Сформованість цінностей індивідуальної фізичної культури студентів різних відділень ВУЗу / Т.Ю. Круцевич, О.Ю. Марченко. – Дніпропетровськ: Спортивний вісник Придніпров'я, 2008. №3–4. С.103–107.

6. Максимчук Н.П. Психологічні особливості становлення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук: спец. 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Н.П. Максимчук. Київ, 2000. 20 с.

7. Моляко В. Концепція виховання творчої особистості / В. Моляко // Радянська школа. 1991. № 5 С. 47-51.

8. Пономарев Н.И. Информация физической культуры: проблемы, перспективы. // Теория и практика физической культуры / Н.И. Пономарев, С.С. Филиппов. / Москва, 1994. №10. С.14–16.

9. Романюк Л.В. Психологічні чинники розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук: спец. 19.00.01 – загальна психологія, історія психології / Л.В. Романюк. – Київ, 2000. 20 с.

Юрченко К. І.

голова циклової комісії

викладачів шкільної педагогіки і психології

педагогічний фаховий коледж

Хортицької національної академії

м. Запоріжжя

ТВОРЧИЙ ВИКЛАДАЧ – ТВОРЧИЙ СТУДЕНТ

(з досвіду роботи циклової комісії)

«Програми в усіх школах одні й ті ж, підручники однакові, але школи різні, тому що різні вчителі.

Школа - передусім учитель. Особистість учителя – наріжний камінь виховання».

В.О. Сухомлинський